ПОЈЕДИНИ БРОЈ 50 ПАРА.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и празника. — Претплата је 400 К на годину, 200 К на пола године, а 100 К на четврт године; за Америку 5 долара на годину. Претплатити се може бар на четврт године.

Издавалац „Застава“ д. друштво.

ЗАСТАВА

ОРГАН РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Поштарина плаћена у готовом.

Рукописи за лист шаљу се на уредништво „Заставе“, а новац за претплату и огласе на администрацију „Заставе“ Нови Сад. Лазарева улица број 14. — Телефон бр. 110. :: Рукописи се не враћају. ::

Издавалац „Застава“ д. друштво

Број 259. Нови Сад, у суботу 12. новембра 1921. Година LII.

Италија и Француска.

У последње време све више се чују тужбе на улогу, коју игра Италија. Њеним понашањем нису били задовољни још на мировној конференцији, а од тога доба, Италија стално изазива против себе не само чланове Мале, него и Велике Антанте. Незадовољство са наше стране према Италији прво због Јадранског а сада због мађарског питања нашло је одјека и код наших великих савезника. Нарочито је Француска та, која је охладнила у својим осећајима према својој латинској сестри. Данас се дабогме још не може говорити о неком званичном „затегнутом“ односу између ове две савезнице. Но из појединих случајева даје се тумачити да се оне све више удаљују једна од друге. Када је пре неког времена једна мисија француских војника дошла да посети гроб својих палих другова у Италији, свугде су их врло хладно и нељубазно дочекали. У Млецима пак, фашистичка маса спречила је шта више и свирање марсељезе и демонстровала против Француске. Званични талијански кругови покушавали су додуше, да целу ову аферу прикажу као дело неодговорне уличне фукаре. Но када се зна, да иза леђа талијанских фашиста данас стоји талијански официрски кор, велики поседници, индустријалци, капиталисте и велике масе талијанских народњака, онда се слободно може рећи, да су те фашистичке против-француске демонстрације биле израз мишљења већине талијанског народа.

У француској штампи нашли су ови догађаји већ и одјека. Француско јавно мњење, иако још не сасвим отворено, али ипак у завијеном облику даје одушке своме нерасположењу према Италији. Но ни ови инциденти, нити хлађење симпатије према савезнику нису баш они прави узроци, због којих расте нерасположење Француза према Италији. Узрок је сасвим други и јачи. Италија наиме, после победе Антанте и после успешно свршеног рата, као да је изгубила компас своје политике. Она је уврдила себи у главу, да је велика сила првога реда и да она треба да буде наследница и прејемница бивше Аустрије. Зато Италија и ради на томе, да чврсто веже уза себе данашњу Аустрију и Мађарску, те да њиховом помоћу заузме пресудан положај у средњој Европи. Тиме се даје тумачити и њена дволична улога и према Малој Антанти а нарочито нерасположење према нашој држави. Француској је међутим и сувише много стало до тога, да иза леђа Немачке има што више и што искреније пријатеље и савезнике. Разуме се, уз све то долази још и материјална страна: конкуренција у смештању својих производа, у задобивању трговачких пијаца ради извоза робе, у чему се сукобљавају интереси Италије и Француске.

Р.

Преглед инвалида.

На дан 10. о. м. завршиле су рад све првостепене војне комисије преглед инвалида у целој нашој држави. Овај преглед је извршен на основу Уредбе о општем прегледу ратних и војних инвалида. Иста је уредба озакоњена споразумно са г. г. министрима Војним и Социјалне политике. Ми пред нама немамо целокупан рад ових комисија; али имамо рад комисије војног сомборског округа, из којега се јасно види колико је овај преглед био користан и по државу и по интересе инвалида. Тако за преглед се јавило 4396 инвалида, од којега је броја примљено за сталне инвалиде 3046, а одбијено 1350 т. ј. није им признато право ратних инвалида, јер су им ране или болест излечене без последице по привредну способност. Велики број од одбијених способни су чак и за војну службу. Пада у очи, да су се многи јавили, ма да су се осећали здрави, али су хтели да се ослободе војне обавезе, у чему нису успели.

Привредна способност свакога инвалида оцењивала се према поднетим веродостојним документима издатих од војних власти. Способност се ценила према раду, а на основу нарочите израђене табеле лекарске, која је израђена на најмодернијој основи, узете из инвалидских закона Енглеске, Француске и Немачке. Тако инвалиди војног сомборског округа деле се на инвалиде са 20%=812, са 30%=779, са 40%=361, са 50%=355, са 60%=181, са 70%=145, са 80%=58, са 90%=5% и са 100%=40. Дакле из ових степена јасно се види и градација неспособности за рад. Они инвалиди са 100% то су махом слепи или умоболни.

Овоме прегледу нису се пријавили активни официри и подофицири ратни инвалиди грешком администрације Министарства Војнога. На питање потписаног г. Министар Социјалне Политике донео је следеће решење: „као што је јасно речено у чл. 1. уредбе о општем прегледу инвалида од 27. јула т. г. И. Бр. 15580, имају на општи преглед предстати сва војна лица, дакле и сви активни и резервни официри и подофицири као и војни чиновници, који су задобили озледу или болест им се ова погоршала вршећи војну службу у рату“. Дакле, само кривицом Министарства Војног није се могло утврдити сталан број инвалида у нашој земљи.

Због тога су сви активни официри-инвалиди позвани на преглед код својих дивизија и када се и сви официри прегледају, онда ће се тек моћи установити сталан број ратних инвалида у нашој земљи и одмах ће се приступити регулисавању пензија ратних инвалида.

Овај преглед инвалида донео је велике користи држави; јер су са државне касе отпали 50.000 инвалида, што чини годишње велику суму расхода у државном буџету. Као што је регулисано питање ратних инвалида, тако треба што пре регулисати и добровољачко питање, јер они који су седели на Крфу, по Француској и Швајцарској не могу бити добровољци, а ових је врло велики број, који су махом својом дрскошћу узели у своје руке и сва добровољачка удружења.

Инвалид **Љуб. Ст. Ђорђевић.**

Чиновничка Задруга.

Државном иницијативом и субвенцијом основане су у нашој држави Државне Чиновничке Набављачке Задруге, јер чиновнички сталеж силно цвили под ударцем данашње скупоће, па је потребно да му се егзистенција олакша на тај начин, по новом закону. Новосадски чиновнички сталеж имао је своју приватну чиновничку задругу, која установа је своју функцију свршила, па се сад налази како кажу у сталној ликвидацији.

С погледом на ту претходницу појединци се устежу од чланства у овој новој чиновничкој задрузи, а многи опет од уписаних затежу се са уплатом свог удела. Они веле: да видимо прво какве користи ће да буде од те наше задруге. Та велика обазривост оснива се на оној латинској изреци: „Experientia est optima rerum magistra“.

Уједаред поче скупоћа још већма да тлачи чиновништво. Што бржа помоћ, тим је кориснија. Ну ми ево, после неколико месеци експериментисања почетног, не видимо никакве знатније олакшице у јефтинијем снабдевању својих намирница код те задруге чиновничке.

Ми управо и немамо ништа код те задруге. На прагу смо зиме, а по оној народној причи: „Силно север дува, а на Ђорђу међедине нема“ непријатно се осећамо. Где нам је чоха? И то нам је хитна потреба.

Имамо месарницу, где плаћамо 40 круна свињетину и 36 круна телетину, а та наша месарница опроштена је од варошке трошарине, па поред свега тога нам не даје ни првог квалитета говеђину; ну она даје и товари многима трећину килограма гоца.

А шта је ту онда јефтиније? Зато се многе домаћице упутише лепо у друге месарнице.

Ми државни чиновници у Новом Саду досад немамо ни најпотребнијих намирница у тој нашој задрузи, али зато имамо ми некаквих скупих јабучица

ПОДЛИСТАК.

О. С—ћ.

Енигмар и Кадмеа.

Скаска за младо и старо.

(Свршетак).

И пробуди се Енигмар.

И осећа он, како је нека туга, којој нема имена на људском језику, стегла његово измучено срце, и осећа он, како му на очи навиру горке сузе....

Навиру — но не теку оне по његовим измождeним образима, него падају опет натраг, као капље раскаљеног олова, — управо на срце! А не теку оне зато, што он несме заплакати, јер би се иначе те сузе, сузе великог Оберона, цара вилистана морале претворити у драго камење — а то није била воља судбине!

И у тим тешким тренуцима преносиле су се његове мисли онамо, к оном дому, где је живела Она, која му је подарила најсрећнији тренутак његова живота — и бесконачна чежња захвати му цело његово биће, а с њом се појави и неодољива жеља: још само једанпут, пред смрт, да погледа на те прозоре, иза којих је, како је он знао живела Она — божанствена Кадмеа!

Настало је већ вече, када је он вуцарио своје измучено тело по улицама велике вароши, камо је дошао, да бар умре близу Оне, која је за њега била све и сва на свету. И ево, већ је био близу свога циља, када га одједном нешто силно у леђа гурну, а у исто време страшан бол ожеже његово лице. Падајући, он зачу над собом груби глас: „Зашто не пазиш куда идеш, одрпаницо проклета!“ И поред њега пројурише кола и он спази срдито лице кочијаша, који је бичем тако силно ожегао његово племенито лице!... И мучно подиже се он са земље те продужи свој пут, а из груди му се уздизао к небу страшан душевни вапај: „Дакле и то!... И то још...!“

Но то је било последње искушење његово на овој земљи, на којој је он тако много, тако незаслужено страдао!...

* * *

Кад би њени родитељи запитали Кадмеју, зашто неће никако да се удаје, кад су је већ толики знатни и прекрасни људи просили — и са лепим корпама опет се кући враћали, то би им она, некако чудно смешећи се, одговарала, да се она може само из љубави удати, али да онда њен изабраник мора управо тако изгледати, као неко, који јој се сваку ноћ у сну јавља — иначе она волије купити малог мопса и постати старом фрајлом!

И, давши такав чудноват одговор, она би обично заћутала, и ни отац ни мати нису били у стању да о том ма и једну једину реч више из ње извуку! Они су у почетку у свему томе видели само неку чудну каприцу размажене јединице кћери, али кад је Кадмеа и на даље остајала при том одговору — они су се озбиљно забринули.

Уопште Кадмеа је увек била за њих нека не сасвим разгадана тајна, нешто таково, што им је и мимо њихове воље импонирало! Нашто је већ стари гроф био то, што се зове „grand seigneur“-ом, и то, кад би га, по неки пут, Кадмеа погледала оним својим особитим, мало као и ироничним погледом својих дивних очију — чак и тај стари великаш осетио би онда као неку чудновату узнемиреност, као неки неугодан осећај у свему своме бићу! Он би често, кад су били на само, говорио жени: „А знаш ли ти, да се мени често пута чини, као да је наша Кадмеа права правцата царица!“ Он ни сам није слутио какву је велику истину тиме изрекао! Поред свега тога Кадмеа није била ни најмање горда или неприступачна. Напротив. Али се ипак у свему осећало, да су пред њеним очима и први великаш и последњи сељак били — „la même chose“.

Они, наравно, нису могли знати, да после оног јединог погледа, који је продро до самог дна њеног срца и душе, никакав други земни поглед није више био у стању да га замени. Исто тако нису ни то слутили, да је њена висока душа, са инстиктом љубави знала, даће, на крају крајева он ипак доћи — и онда!...

И он је дошао!

* * *

Сакупив последњу снагу, довукао се Енигмар до оног места, где је била раскошна палата њеног оца. А тамо горе, за осветљеним прозорима била је — Она! Она — светлост, радост!

А тамо доле лежао је Он и — умирао! И у самом тренутку смрти изашао је из његових уста слаби звук једног имена, а то је име било: „Титанија“! И затресоше се стене земне палате! А у тај исти мах, са изразом блаженства на лицу умрла је и Кадмеа: та дивна земна инкарнација бесмртне царице — Титаније!

Апотеоза.

И ликује вилистан у неописаном усхићењу: вратили су се цар и царица, велики Оберен и Титанија, вратили се — после земног искушења, сједињени новом и још дивнијом љубављу — опет у свој вечно прекрасни вилистан!

Каква је то озбиљност и схватање хитних потреба?

Овладао је већ и неки неспоразум у водству послова те задруге са последицом иступа неких чланова из управе. Ваља одстранити млитавост и несугласицу сваку, које коче ту установу у вршењу задатка. Нек не буде ни протекције, ни сепаратизма, јер је то заједничка равноправна установа, код које мора владати ред, строг и озбиљан рад као начело те наше државне установе. *Г.*

Свашта.

— **У земљи, где роди гровд и смоква.** Нема сретнија човека на свету од мађарског раскраља Карла. Он долази у Мађарску ваздухом, а из ње одлази водом кроз „милу“ му Мађарску, кроз мрску му Србију и Румунију, навезао се на дебело море и после пута око Европе искрцава се на Мадејру. И ако га Мадејра не истрезни — нико више. Ту је море — вина. Велике силе спремиле су му лепу кућу на Мадејри са богатом софром и још богатијим вином. Јер тек мадејра је боље, финије и јаче од токајскога. А то је главно. Ту ће у свом елементу по вољи да царује. А Зита ће се дотле сладити смоквама. То је царско воће.

Мадејра и Карло — никад веће среће! Могу му позавидети многе винопије.

— **Прибићевић нуди Куманудија. а Кумануди њега.** Министар Прибићевић постао је шаљив. Цео је свет крив, што се с државним чиновницима тера политика, а он је невин као голуб. Неки веле, да није то шала, него да је човек скренуо. Издаће наредбу, да се сви демократски чиновници уклоне са звања и понамештаће све оне, који нису демократе. Шеф његова кабинета боји се, да неће имати доста кандидата, па га задржава, да не пренагли барем док не спроведе нове посланичке изборе. Али од тога корака не може нико да га задржи. Решио се, и не помаже ништа. Прво ће почети, разуме се, од себе, јер је бог прво себи браду створио. Већ је био перо узео, да напише оставку, а Кумануди пред њега:

— Не, по богу брате! Не чини чуда сад, кад сам онако сјајан демократски зајам нашао у Енглеској. Причекај, да се договоримо, па ако не иде друкчије, заједно ћемо.

Прибићевић се часу досети: Нећемо тако, прво ти, па онда ја. Финансија, па полиција.

Београдска чаршија слушала је ово погађање, па им је послала поздрав:

— Не нудите се, као Грци у тамницу. Обојица сте сазрели, зато можете заједно. Али ко учини први корак, ономе и колач.

Јер доста је под вама Србија напредовала: К'о рак, к'о рак.

Само напред, само напред! Не нуткајте се!

Р-е-н.

Нови Сад, 12. новембра.

— **Динар се поправља.** Пошто је мађарско питање мање више решено, г. министар војни је наредио делимичну демобилизацију. На вежби ће остати само оне трупе, које се већ налазе на мађарској граници, а остали се отпуштају кућама. Уз то је поново успостављен редован саобраћај, те су те две околности повољно утицале на вредност динара, који се тиме отргао из страховито ниског курса.

Поред овога је на динар повољно утицали и та околност, што је влада дала овлашћење г. министру финансија да заведе све мере, према којима ће се дати девизе само онима који увозе. Те ће се мере израдити споразумно с коморама, финансијским саветом и другим факторима. Као повољну околност можемо споменути и то да је г. министар финансија добио и једну француску понуду инвестиционог зајма, због чега се г. Кумануди задржао у Паризу. По тој понуди се воде врло повољни преговори.

На све то примећујемо да је све то лепо, али наша се валута неће поправити док наша административна машина не узради тачно и брзо и док не престане лакомислено расипање на све стране.

ПОЛИТИЧКЕ ВЕСТИ

Европа после рата.

По свршеном светском рату, који је био довољно крвав и страшан, мислило се да ћемо доживети доба правог и слатког мира. Очекивали смо да се сва политичка питања реше тако, да ћемо бар добрих десетак година несметано живети. Међутим, бацимо само поглед на Европу: у њој политичка питања не само да нису решена, можемо рећи, још у већој мери замршена, а односи међу државама и народима још гори него што су пре били.

Узмимо само државе редом. Енглеска тражи нотом од Француске да се француско-турски споразум обустави, јер то значи сепаратан мир и шкоди Енглеској при решавању источног питања. Енглеска има, поред истока, и друге велике бриге са Ирцима, са којима никако не може да склопи споразум. Тим преговорима се противи и Улстер.

Немачка је протестовала код Конференција Амбасадора што се из Познања истерују немачки сељаци. Иначе Немачка није баш очајна због свог пораза у светском рату. Она се нада новом сукобу између Америке и Јапана, а очекује да се склопи савез између Америке и Енглеске.

Истина је да немачка марка јако пада, али стручњаци веле да Немачка прави лажне буџете и да штампа новац, да би тиме изазвала банкрот, хотећи тиме да сачува своју економску снагу, а да упропасти европску трговину, а она да избегне своје обавезе.

Поред овога имамо и других спорних и непречишћених питања у Европи, што значи да о неком лепом и безбрижном животу не може бити ни речи.

Америка и Јапан.

Париз. — Конференција у Вашингтону имаће да решава нарочито спорна питања између Америке и Јапана. Тако ће америчка влада захтевати: публиковање свих тајних уговора са Кином; поништење економских уговора Манџурије и Монголије; да се Јапан одрекне сваког политичког утицаја и војне окупације ових покрајина. За Кину ће се тражити потпун интегритет, а послаће се онамо једна политичка комисија да успостави ред. Од Јапана се тражи да испразни Владивосток и северни део Сахалина. Још ће се захтевати на вашингтонској конференцији да енглеска и америчка флота буду једнаке.

Као што се види, интереси Јапана и Америке су у великој противности, па се не зна како ће се ти сукоби моћи избећи.

Криза у Немачкој.

Париз. — Француски финансијски кругови су јако забринути због сталног падања немачке марке, јер то може повући за собом и пад француског франка. Због тога ће се одаслати у Берлин репарациона комисија, која треба да проучи садашњи финансијски и екномски положај Немачке. Овде се једно може забележити: Немци су своје капитале и акције својих индустијских подузећа однели у иностанство, па су своја, немачка, подузећа претворили у страна предузећа, са капиталом у фунтама стерлинга или у холандским форинтама. Немачка влада није спречила то изношење немачког новца у иноземство.

Француска влада је одржала седницу, на којој се расправљало о мерама у циљу да се прадупреди опасност која прети француском франку због падања немачке марке. У тим питањима ће француска влада радити споразумно са енглеском владом, јер је и она заинтересована. У Паризу се чека евентуалеа демисија немачке владе.

Немири у Јапану.

Занимљиво је забележити да су у Јапану избили велики немири. Изгледало је, дуго време да је Јапан био једина земља нетакнута послератним трзавицама. Јапан је рано завршио свој рат, још јесени 1914. заузећем Киау-Чауа. После тога је Јапан много зарађивао лиферујући нарочито Русији муницију. Иако је дакле Јапан ратне године добро провео, и у њему се јављају социални немири. Њихов је извор двојак: прво, сиромашни сталежи се буне против скупоће, нарочито због поскупљивања пиринца. Но ти немири имају и политичку подлогу. Наиме Јапан је политичко једна чисто реакционарна земља, у којој владају аристократе велепоседници. Политичке демокрације ту нема. Сада се бесправни сталежи буне и траже своја политичка права. То је прави узрок немирима у Јапану, о којима јапанска влада мудро ћути. Жртва тих немира је и ведавно убијени министар-председник Хара, представник политике јапанског империализма.

Благајничко-порезничка школа у Новом Саду.

1. о. м. отворена је уз скромну свечаност „Државна Благајничко-Порезничка Школа“ у Новом Саду.

Потребу ове школе изазвала је оскудица у добром и ваљаном финансијском чиновништву, које је нашој новој Држави неопходно, те се и дошло на ту идеју, да се потреба задовољи млађим снагама, пуним енергије, воље и патриотског пожртвовања.

Слушаоци ове Школе већином су из сиромашнијих крајева наше драге Отаџбине. Њихово слабо материјално стање одстранило их је од продужења својих даљих студија, те су се услед тога и морали јавити за пријем у ову Школу, која ће им дати могућности да за кратко време дођу до самосталне егзистенције.

Избор кандидата дао је веома повољан резултат тако, да их је већина свршила више од 6 разреда гимназије, а има их и са другим стручним школама уз остале повољне услове, како здравствене тако и моралне. — Поред тога многи од њих као војници у рову допринели су стварању наше нове Отаџбине.

Избор наставника ове Школе такође даје гаранције, да ће се постићи врло добар успех, и ако је трајање школе доста кратко.

Држава је са своје стране учинила онолико, колико су јој то дозвољавале садање буџетске и финансијске прилике, да се омогући школовање овим младим људима, давањем месечне новчане помоћи.

Како је ова помоћ незнатна, обзиром на садашњу скупоћу, нарочито питање станова, ставља ове наше омладинце у тежак положај, а оне сиромашније директно у материјалну беду (студен, неугодан лежај и глад).

Стога, у интересу државе, друштва и хуманитарности, апелујемо на здраву свест и родољубље наших грађана, нарочито апелујемо на наше трговце, економе, кућевласнике и ресторатере, да им пруже помоћ: било давањем могућности да дођу до станова и хране уз повољније услове, или иначе, ублажујући им материјалну беду, — како би нашем чиновничком подмладку олакшали школовање и стручну наобразбу, коју ће они доцније употребити за опште интересе наше Државе и народа, нарочито у овим крајевима, где финансијска администрација највећма пати од оскудице доброг и савесног чиновништва, а што нанаша осетљиве штете баш по интересе оних, који би уз мале жртве са своје стране могли уклонити ово нездраво стање.

Сваку помоћ, било у којој форми, прима управа школе, зграда Обласне Финансијске Дирекције (I. спрат соба бр. 11.). — У знак захвалноси Управа Школе публикова ће све лепе примере свести и родољубља путем јавних гласила.

Кратке вести.

— Антанта чини одговорном немачку владу за све нове немире. који би избили у Горњој Шлеској, пошто су овамо стигли немачки агитатори.

— За професора анатомије на медецинском факултету у Београду постављен је др. Илија Шапшал, доценат медецинскнг факултета у Одеси.

— У Италији комунизам опада. На скупштини Главног Радничког Савеза у Риму комунисти су надгласани великом већином.

— 15. о. м. почеће да ради одбор за поделу државе на области.

— Одложени су преговори са Мађарском у погледу регулисања секвестара.

— Ради се на предлогу о помиловању, који ће се поднети влади.

ВЕСТИ.

— **На знање.** Редовна седница новосадског одбора радикалне странке и клуба неће бити данас у суботу у вече, него сутра у недељу у 3 сата по подне у радикалном клубу.

— **Позориште.** У суботу се пева „Фауст“ од Гуноа. Главне партије певају г-ђица Дубска, г. г. Григорјев и Николајевић. У недељу по подне даје се историјска драма „Станоје Главаш“ од Ђуре Јакшића, са г. Васиљевићем у насловној улози. У недељу увече пева се „Кавалерија Рустикана“ од Масканија. Певају г-ђице Левова, Јоцићева, г-ђа Горскаја, г. Кранчевић и Ширај. За тим балетни дивертисман. У понедељак се понавља „Фауст“. У уторак први наступ г. Витомира Богића у улози „Хамлета“. Режију води г. Богић.

— **Грчка краљица пропутовала поред Новог Сада.** Синоћ у 11 сати пропутовала је поред Новог Сада на своме путу из Румуније за Атину грчка краљица.

— **Кесароши на жељезници.** Овдашњем комесару жељезничке полилиције г. Младеновићу пошло је за руком да у возу Београд—Суботица ухвати два опасна кесароша, који су редовно на томе возу пљачкали путнике. Сви су изгледи, да су ови кесароши извршили све досадање пљачке.

— **Голуб писмоноша.** Овдашња жељезничка полиција ухватила је ово дана једног голуба писмоношу, који је имао на нози једну малу алку од алуминиума. Исти голуб је одмах предат команди места, где је установљено, да је голуб наш.

— **Позив.** Месна добровољачка организација у Новом Саду позива све своје чланове да у недељу 13. о. м. у 2 сата после подне неизоставно дођу на скупштину ради решавања врло важних предмета. — Председништво.

— **Ухваћене комите.** У уторак је потера среза скопског ухватила двојицу бугарских комита из чете „војводе“ Лазара Пивљанца. Код њих су нађени прогласи на турском језику, које је издао бугарски централни македонски комитет.

— **Несташна деца.** Пре неколико дана десио се у Петроварадину немио догађај, који ружну сенку баца на васпитање наше деце. Десетина дечака, махом синови официра који станују у Петроварадину, удружили су се и без повода и разлога почеше разбијати прозоре мирних грађана. Док је дошла полиција да их растера, они су већ разлупали множину прозора. Због овога, а и честих изгреда оваке дечурлије, у Петроварадину, био је принуђен командант места да иста строгу наредбу официрима у Петроварадину, да њихову децу строжије држе, а учињену штету одмах да надокнаде грађанима. Заиста ово је ружна појава, како васпитавамо нашу децу. Родитељи и учитељи треба да буду према садањој деци много строжији, ако ли се хоће да имамо будуће добре и ваљане грађане и Србе.

— **Удружење огласних завода.** Познате рекламне тврткe „Блокнеров“ завод за оглашивање у Загребу, Јурјевска улица 31. и огласни одио „Међународног“ прометног, новинског и огласног завода д. д. у Загребу, Илица 21. ујединивши се основали су ново рекламно подузеће под именом „Интерреклам дионичко друштво“ у Загребу, које ће задржавши и надаље своје досадашње тврткe као експозитуре, са уједињеним великим апаратом радити помоћу свих у ту сврху подесних средстава за напредовање пословног промета путем успешне популаризације. Водство новог подузећа лежи у искусним рукама г. г. М. Дукеса управитеља Блокнеровог завода те И. Шварца, равнатеља Међ. пром. нов. и огласног завода д. д., која су господа уједно и у равнатељство кооптирани. Уједињење ових двају обљубљених завода прати се у круговима огласивача као и у новинским круговима врло симпатичним занимањем те је за предвидети, да ће пословање ове уједињене тврткe врло корисно упливисати и на наше господарствене прилике.

— **Затварање школа.** Пише нам један пријатељ из Сомбора, да су та-

мошње школе затворене због хладноће. Школска деца су наиме све до сада седела у незаложеним одајама. Како је пак сада ударила јача хладноћа, а дрва за ложење нема, то су школе затворене. Ово се десило и прошле године. Чудновато је, да наше Министарство Просвете не зна, да се дрва набављају раније, а не тек онда када веје снег.

— **Ретка плодност.** У Омахи у Америци родила је једна жена своје 22. дете. Иста је стара 41 годину и први пут се удала кад јој је било 14 година. Прво дете родила је у 17. години. Са првим мужем изродила је 20 деце. Пре четири године јој је умро муж, и она се удала за другога човека, који је 20 година млађи од ње. Са овим другим мужем родила је двоје деце.

— **Из бродарског синдиката.** Од 10. новембра т. г. поново почиње саобраћај наших бродова са денчаном робом на линији Београд—Шабац и обратно.

— **Концерат кубанских козака.** Кор кубанских козака приређује под управом свога хоровође композитора г. Соколова у суботу 12. и у понедељак 14. о. м. два опроштајна концерта у сали Хотел Слободе. Почетак је у 8 сати увече. Карте се могу раније добити у радњи Љ. Стефановића. Како су кубански козаци и у осталим местима, где су приредили концерте, пожњели врло лепе успехе, то обраћамо пажњу овдашњег грађанства да исти концерат посети у што већем броју.

— **Непогоде.** Прошле недеље је у целој Шведској владала страшна олуја, која је нанела много штете. На више места услед силног ветра уништене су многе луке. На северу Шведске харала је тако снежна олуја, какву људи одавно не памте. Возови нису могли да иду, јер је снег напао више од три метра. И у Данској је олуја нанела великих штета. У купатилу Маријенлисту уништено је неколико вила, а пароброди нису могли по 80 сати да уђу у пристаништа. А сада јављају да и у Прагу бесни страшна олуја, која је проузроковала велику штету на зградама. Телефонски саобраћај са Немачком и Аустријом био је прекинут.

— **Прави Карловачки бермет** продаје на велико В. Матејић и Другови Ср. Карловци. 2473 3—3

РАБОШ.

— **Два сметењака.** У „Дунаву“ читамо како дивно „мали“ сметењак (Др. Каменко) доноси говоранцију „великог“ сметењака (Стипице Радића) у Загребу. То је тако духовито говорено и написано, да је баш сасвим свеједно, како да се чита: или с краја, или с почетка или из средине: ни главе ни репа! Ту смо дознали, да је Масарик, председник Чехословачке републике под чешким терором; да пољска аристократија више воли француског пса него пољског сељака; да су Чеси данас највише против Хрвата (разуме се само против Радићеваца: Прим. ур.); да се реч „братство“ између нас (т. ј. Срба и Хрвата) не може употребити, јер то није термин политички; да су сви Срби наивни; да хрватски народ хоће, да има своју владу у Загребу и да је на то г. Протић (?!) рекао: е, па кад је тако, нек буде!; да, ако не иде директан споразум, то ће Хрвати тражити помоћ у новог фактора — Лиге Народа! итд., итд.

Сав овај смрдљиви букет „великог“ сметењака доноси „мали“ сметењак у свом сметењачком листу и „части“ њиме сироту читалачку публику. Не вади он забадава својим „багером“ сво блато из свог мирисавог „Дунава“.

Веома смо љубопитни, шта ће на ову „медвеђу услугу“ рећи г. Стојан Протић?

Сви су изгледи да ће „мали“ сметењак извући горопадну лутрију, на овај свој „мудри“ реферат. Тако му и треба кад му ђаво никад неда мира.

Не др. Каменко.

Политички положај.

Брзојавна Агенција „Војводина“.

Београд, 12. новембра.

О реконструкцији владе.

Унутрашња ситуација односно питање реконструкције кабинета није се у току данашњег дана ни у колико рашчистило. Једно је за сада поуздано: влада се налази у оставци, али докле ће то стање остати још се не може проћи. Синоћ између 6—8 сати одржана је седница радикалног посланичког клуба, на којој је присуствовао и председник владе г. Никола Пашић. На тој седници је текла врло жива дискусија о унутрашњој ситуацији. Радикални посланици до сада у опште нису хтели да дају информације о решавањима ове седнице. али како смо поуздано извештени на тој седници је оштро критикован рад владе, нарочито у погледу економско-финансијских прилика у земљи. Неколицина посланика је и овом приликом оштро и енергично осудила рад појединих министара. Радикални клуб ће на својој идућој седници донети дефинитивну одлуку у питању реконструкције кабинета, о своме држању па ће се изјаснити да ли жели у опште да остане и даље у коалицији и у том случају кога жели за министре у новој влади.

У питању Протићеве акције радикалски посланици се још увек држе врло резервисано. О томе се не изјашњују пред никим.

Синоћ је министар унутрашњих дела Светозар Прибићевић био код Њ. В. Краља Александра у Двору и реферисао му о унутрашњој ситуацији у земљи.

Немачки трговински уговор пред екон. финанс. комитетом.

Јуче пре подне је економско-финансијски комитет министара расправљао о поднесеном пројекту, који се односи на трговачки уговор склопљен између наших и немачких делегата. Комитет ће овај пројекат после кратког претреса по свој прилици у целини одобрити.

Брзојави.

(Брзојавна Агенција „Војводина“ Нови Сад.)

Границе Албаније.

Београд, 12. новембра. Као што смо јуче већ јавили, Конференција Амбасадора је коначно решила питање албанских граница и о томе известила све заинтересоване владе. Београдска влада је јуче примила из Париза нотификацију амбасадора, у којој се поред осталога тражи од наше владе, да ова одмах повуче своје трупе са Албанског територија. Осим тога у тој нотификацији се признаје и званично албанска влада у Тирани.

У београдским нолитичким круговима влада због неповољног решења албанског питања и неразумљивог држања Конференције Амбасадора велико негодовање, па је извесно, да ће наша влада у кратком року известити велике силе, да се тим решењем албанских граница никако не задовољава и да неће никако повлачити своје трупе са демаркационе линији, која је године 1918. назначена између наше Краљевине и Албаније.

На захтев енглеске владе, главни секретаријат Друштва Народа сазвао је за 16. новембра ванредну седницу Друштва Народа, на којој ће се искључиво решавати о најновијем спору, који је произашао између наше Краљевине и Албаније. Албанска влада се тужи, да су наше трупе заузеле албанско земљиште и да се одатле неће да повуку.

Успеси Миридита.

Београд, 12. новембра. Из Албаније јављају: Трупе тиранске владе су потпуно евакуисале целу Миридитију. Они се налазе у сталном повлачењу.

Из Скадра се јавља, да су Миридити побуњеници прогонили владине трупе све до мора. Ове се трупе налазе у врло бедном стању, а по исказу заробљеника којих има на хиљаде, њихова је храна врло рђава а поступа се с њима нечовечно.

Чеси против мађарске владе.

Праг, 12. новембра. Поводом изјаве грофа Бетлена мађарског министра председника у парламенту о најновијем захтеву Велике Антанте, да се дода још клаузула закону о детронизацији Хабсбуговаца, сви чешки листови пишу са великим незадовољством. „Прагер Пресе“ и „Ческо Слово“ веле да је тај Бетленов говор управо провокаторски. На тај начин не може Мађарска никада доћи на пут помирљиве политике према својим суседима.

Пољски министар спољних послова о Малој Антанти.

Праг, 12. новембра. Пољски министар спољних послова Скирмунт изјавио се приликом свога боравка у Прагу, да је Мала Антанта у сваком погледу добро поступила у мађарском питању и да он у свему одобрава њену политику.

Конференција у Вашингтону.

Вашингтон, 12. новембра. Јавља се из поузданог извора: 12. о. м. Одржаће се у Вашингтону само предконференција делегата за опште разоружање. 13. о. м. председник Хардинг ће лепим говором поздравити присутне делегате, а затим ће се верифицирати мандати свих делегата. 14. о. м. ће тек отпочети фактично заседање конференције за разоружање.

Најновије вести из Београда.

Београд, 12. новембра. Најновији број „Политике“ доноси овај интересантан допис из Париза: „Париз, 9. новембра. Уводни чланак који је изазвао у Вашем листу написан пером Чеде Мијатовића из Лондона, а који се односи на преговоре са енглеским банкама, неистинит је и тенденцијозан. Др. Коста Кумануди, министар финансија“:

„Политика“ и поред тога остаје при своме тврђењу, да је Др. Кумануди у Лондону водио врло неповољне преговоре, чему је најбољи доказ да сада покушава да дође до споразума са неким француским групама гледе закључења државног зајма.

Управни Одбор Народне Банке је у споразуму са генералним инспекторатом министарства финансија решио, да се Народној Банци повери извођење монополизовања девиза и валута у нашој земљи. Министарство Финансија је узело у посао нацрт уредбе о монополизовању девиза и валута, па ће тај нацрт поднети Законодавном Одбору на одобрење.

Као што је познато одавно су већ вођени преговори између наших и румунских делегата око измене неких села у Банату. Сада је г. Милојевић, повереник министарства спољних послова отпутовао у Букурешт, да те преговоре са румунском владом заврши и да се тачно одреди, која ће села бити измењена, пошто је то питање остављено потпуно на ове две државе.

У недељу 30. о. м. положиће заклетву Краљу на верност сви они резервни официри који то до сада још нису учинили. Број тих официра није велик.

12. и 13. о. м. одржава се у Великој Плани (Србија) велики земаљски конгрес земљорадничке странке, на којој ће присуствовати и сви земљораднички посланици. Од овога конгреса поточка јавност много очекује, јер ће се ту решити о будућем држању странке у Парламенту и опште о политичкој оријентацији странке.

Валута.

Београд, 11. новембра. Леј 50, франак 515, аустријска круна 1·70, марка 32·75, лев 47·65, чехословачка круна 88. Лондон 278. Париз 520. Берлин 30·50. Беч 1·30. Софија 44. Праг 79.

ИЗЈАВА.*)

Господину **Д-ру Каменку Суботићу,**
уреднику „Дунава“
у Новом Саду.

У Вашем листу од 10. новембра о. г., у напису „Спремање терора?“ осумњичили сте ме, на основу извештаја „са врло озбиљне стране“, на један врло неозбиљан начин. Прелазећи преко Ваших јуначких претњи, које Вас стављају у положај Дон Кихота наших дана, сматрам за потребно да изјавим ово.

Ви сте недавно у Вашем листу, на основу скроз нетачних извештаја, донели вест да је Народна Одбрана од министарства забрањена. Ја сам као секретар Обласног Одбора био овлаштен да Вас позовем да донесете исправак на ту нетачну вест. О некаквим претњама није било ни говора. Неколико пута сам Вас тражио у овој ствари, али Вас не могох наћи.

Шта сте управо хтели са Вашим сумњичем?! Да придате себи, ваљда, важност националног хероја и да се прогласите жртвом „терора“?! Можда сте мислили да ћу Вам на овај начин наићи на лепак и почети с Вама политичке полемике, како би изгледало пред јавношћу да сте ви неки политички фактор. Али, и у томе сте се преварили.

Намерно ћутање „Јединства“ о Вашој политичкој „акцији“ Вам је најбољи сведок колико Вас сматрамо за озбиљног политичког противника“. Ми о Вама и не водимо рачуна.

Али, као члан Народне Одбране ја Вас позивам да се оканете неозбиљног пискарања о Народној Одбрани. Народна Одбрана није друштво за убијање, запамтите. Она има свој висок и леп задатак и ко пише против те установе и њених чланова који вољно и озбиљно раде, пише против наших националних интереса. Ово имајте на уму, Г. Др. Суботићу и, према томе, ако сте родољуб, удесите своје будуће држање.

Иначе, шетајте мирно и не уображавајте себи да Вас неко у пуранској улози још озбиљно сматра. Не терајте свет силом на смех.

Оволико сам имао да Вам рекнем ради разјашњења ове „тугаљиве ствари“.

У Новом Саду, 12. новембра 1921.

Богољуб Прешић,
секретар Обласног Одбора
Народне Одбране.

* За ствари под овом рубриком уредништво не одговара.

Управник: **Јаша Томић.**
Одговорни уредник: **Трива Милитар**

Новосадска Окружна Благајна за Осигурање Радника.

Бр. 4290/1921.

Стечај.

Новосадска Окружна Благајна за Осигурање Радника овим отвара стечај на једно место лечника.

Са овим местом скопчана је редовна годишња плата од 3600·— круна, 9600·— круна годишње у име паушала за подвоз, и 22.800·— круна годишње у име скупаринског доплатка.

Тражи се знање српског језика.

Место се има првог децембра 1921. године злузети.

Изабран лечник дужан је свагда за себе обвезним сматрати лечнички уговор који је стално на снази, као и службени пословни ред.

Молбе се предају у Окружној Благлајни за Осигурање Радника до 12 сати пре подне 26. новембра 1921. год.

Касније приспеле молбе неће се у обзир узети.

Нови Сад, 10. новембра 1921.

Потпис нечитак — Драх
повереник Зем. Бл. — управитељ.
2500 1—3

Ад. 526/1921.

Оглас.

Општинско поглаварство у Ст. Керу (Бачка) продаће за готов новац доле наведени гвоздени материјал, који је његова својина, путем писмене дражбе ономе, који највећу цену понуди. Понуде снабдевене са 20 дин. у такс. маркама се имају овом поглаварству поднети до 25. новембра 1921. године.

11 ком. гвоздених греда (траверзни) број профила 28 дужина 6·90 м., 2 ком. 24, 9·00; 4 ком. 24, 6·70; 2 ком. 24, 4·70; 4 ком. 22, 6·50; 2 ком. 22, 4·60: 1 ком. 20, 6.00; 4 ком. 20, 3·60; 1 ком. 20, 3·20; 1 ком. 20, 3.00 и отприке 200 кграма гвожђа за везивање зидова са шуберима заједно.

Понуђена цена се има по кграму дати а тежина ће приликом предаје од комисије бити установљена.

Интересанти могу материјал сваки дан видети у општинској кући.

У Ст. Керу, 21. новембра 1921.

2496 1—3 **Општинско Поглаварство.**

Бр. 10562 кап. 921.

Оглас

Догодило се је већ други случај у овом месецу, да је у Новом Саду умро човек од бесноће услед уједа бесног псета.

У оба случаја настрадали су дотични од властитог пса, а нису марили за озледу нити су поднели пријаву области, већ су своје псе утукли и закопали.

После шест недеља појавила се је на њима бесноћа и умрли су у највећим мукама.

Зато се позива грађанство да у властитом интересу сваку па и најмању озледу која потиче од уједа пса, пријави градском лечничком звању, да се дотично псето прегледа и подузму нужне мере, да се овакови несретни случајеви спрече.

Велико капетанско звање града Новог Сада, 10 новембра 1921.

Јован Бањанин с. р.
2503 1—1 ред. вел. капет.

Гостиничари, Хотелијери и Потрошачи!

БЕРМЕТА

Изволите узети на знање до сам за ову сезону спремио изврстан **бермет** од којега можете сваку количину у Вашој буради добити; подједно јављам да мој Бермет неподлежи трошарини означеној у врсти фина вина, него се трошарина по правилнику А. XLIII. тачки 3. има само 35 пара или К 1·50 по литри трошаринском уреду наплатити. Оволико Вашега равнања ради, очекујем цењене поруџбе. 2352 13—15

Петар Костић — Ср. Карловци.

Млађи човек

који говори хрватски и мађарски, а економску школу је свршио у Будимпешти, тражи себи место за ишпана. Адреса: **Михаљ Кесег**, Сајан, Тор. жуп. 2488 1—3

Огласујте у „ЗАСТАВИ“

ПРАВА ERÉNYI

Законом заштићена.

ДИАНА
ФРАНЦУСКА ВИНОВИЦА
добија се опет свуда

цена једној бочици	К 15·—
„ средњој бочици	К 44·—
„ великој бочици	К 88·—

На оригиналне омоте има да се тачно пази, чувајте се од шкодљиве имитације

Произваћа се и разашиље кроз:
Jugopharmacia d.d. Zagreb Prilaz 1/Z (Odio Diana)

Распродавцима велики рабат.
2176 **Иштите ценовник.** 5—10

Оглас.

Букинска задруга за одводњавање продаваће путем јавне лицитације дана 27. новембра 1921. године у 1 сат по подне једну пумпу за одводњавање и један локомобил 10 коњских сила јачине. — Поближе може код управе задруге сазнати. 2486 1—3

Већа гвожђарска радња

у окружној вароши Србије која има богату околину и јаку пијацу, радња је већег обима и модерно уређена, која одлично иде и велик приход носи; чувена у свом крају и постоји 34 године, услед повлачења у миран живот **продаје се** заједно са лепим великим локалом и неколико мањих магазина. Обратити се ов. листу под знаком „рентабилна гвожђарица.“ 2485 1-3

За једно веће творничко подузеће у Новом Саду тражи се са наступом одма и то:

1 књиговођа

самосталан радник са знањем српско-хрватског и немачког језика, даље

1 до 2 дописника (госпођице)

за српски, хрватски, немачки и евентуално француски језик с знањем стенографије и писања на строју. — Оферте, са назнаком знања, досадањег занимања и ознаком плате, коју тражи, слати под шифром „А. В.“ на администрацију овог листа. 2492 1—1

Потребујемо самосталног СТОЛАРА

који би брзо ушао у струку манипулисања дрвета.

Ђурица Лишић и Срп. Трг. Банка д. д.
2498 **грађара.** 1—3

Ковачког угља

1-а 7000 колер. подневној најнижој цени може се поручити код Г. Шашића, Нови Сад, Телечка ул. 26. 2465 3—3

Млад пар без деце

тражи солидну меблилирану собу, уз умерену цену. - Упитати у администрацији листа. -

---

Запамти добро!

да се 1-вог децембра отвара парфимерија **„Soa“**, где ће те у енглеским и француским специјалитетима велик избор наћи

2479 1—4

Светозар Страјић к Друг Краља Петра улица број 14.

Тражим

добру намештену собу са електричним осветлењем у средини града. Адреса: **В. Богић**, директор драме Народног Позоришта. 2491 1—1

ПЕКАРНА са две фуруне заједно са кућом за продати и одмах се може уселити. 2456 3-3

Упитати Шљукина ул. бр. 7. Нови Сад.

Имам на продаију

једног пунокрвног швајцарског **бика** старог једну и по год. - Упитати:

2478 1—1

Милоша Тадића — Ср. Карловци

БАНКА НИКОЛА БОШКОВИЋ А. Д. У БЕОГРАДУ

Банкарско одељење: Врши све банкарске послове, прима улог на штедњу са и без отказа, отвара текуће рачуне на подлози робе и првокласних трговачких меница, купује и продаје све врсте валута, ефеката и девиза. - - - - -

Робно одељење: Има на стоваришту и продаје само на велико: све врсте гвожђарске робе, гвожђарски материјал за грађевине, све врсте алата, цинплеха и црна плеха, месингане арматуре, цеви за водовод, челик за колске федере, осовине, челичне и гвоздене жице, кухинско гвоздено посуђе, робу Солинген, све врсте шрафова, пољопривредне справе и алате, Денлоп гуме за аутомобиле, коњак оригинал француска марка „Мартел“, „Хенеси“ „Фрапен“. Каустик соду, Рафију прима „Таматава“, — све по оригиналним фабричким ценама. — Продаје оригинално пилзенско пиво из најчувеније пилзенске пиваре.
1626 31—

Американски Бар—Орфеум

Удешен по великоварошки са првокласним умети, снагама, изврсна музика, цене ниске, послуга тачна. Отворено од 10—4 с. ујутру.

2451 5—

Американски Бар—Орфеум

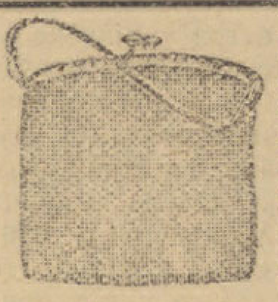

Ценик са више хиљада слика од конфекције ципела, шешира, рубља, ћилима, парфумерија, торбарске, пожарске, галантеријске и кратке робе је баш ивашао. Пишите још данас по њега, јер се свакоме бесплатно шаље. — Избор огроман. — Цене чудновато ниске! Велетрговина и разашиљаона

Р. Стермецки — Целје
Број 327., Словенија. 6-6, 2263

Обраћамо пажњу Политичким Општинама, Судским Областима, као и жељезничким чиновницима и послужитељима да смо добили

5000 МЕТЕРИ

најбољег квалитета, угасито грао, чисто вуненог

ЧЕСКОГ ЛОДНА,

подесног за одела и огртаче, како за полицију, тако и за судске и жељезничке послужитеље. Цена је по метеру динара 110·— док залиха траје.

2493 1—5

Монашевић, Лазић и Ђурчић

Нови Сад, Пашићева улица број 9.

У администрацији „ЗАСТАВЕ“ могу се добити

СЛИКЕ НАРОДНИХ ВЕЛИКАНА

Чика Јове-Змаја и дра Св. Милетића. Израда предратна.

Штампарско Подузеће „Застава“ д. д. 1252—1921.